

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за квітень 2016 року)

Вшануванню подвигу ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС до 30-річчя трагічних подій було присвячено численні культурно-мистецькі акції. У Києві, у Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал», напередодні сумної дати відбулося масштабне художнє дійство – прем'єра ораторії «Гірка зоря» композитора Д. Перцова, в основу якої покладено поліські народні пісні та вірші українських поетів. Під час дійства було продемонстровано документальні кадри із життя людей у Прип'яті до аварії на ЧАЕС, хроніки операцій з евакуації населення, ліквідації наслідків трагедії, а також картину відомої української художниці М. Примаченко, яка все життя прожила на Поліссі, – присвячену її племіннику В. Ходемчуку, оператору 4-го блоку ЧАЕС, який загинув у момент аварії 26 квітня. У виконанні концертного твору взяли участь Національний президентський оркестр, Ансамбль автентичного співу, солісти – А. Кочерга та І. Данилейко, диригент К. Карабиць, медіа-художник С. Петлюк.

У Колонному залі ім. М. В. Лисенка Національної філармонії України 12 квітня відбувся концерт пам'яті героїв-ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС за участі Муніципальної академічної чоловічої хорової капели ім. Л. Ревуцького.

У столиці, у підземному переході під Європейською площею, було представлено документальну інсталяцію «Під саркофагом». Організатори проекту – Український інститут національної пам'яті, Архів Служби безпеки України та Центр досліджень визвольного руху. На стінах підземного переходу автори проекту розмістили світлини, а також розсекречені документи із архівів КДБ. Саме місце, де розміщено експозицію, створює ефект перебування в просторі зони ураження або уявлення перебування в закритому від усього світу Радянському Союзі.

Також у Києві, у Національному музеї літератури України до сумної дати відбулися: презентація книги В. Шовкошитного «Я бачив...» – художньо-документальної повісті, яку автор писав впродовж 30 років, та відкриття фото-документальної літературно-мистецької виставки «Чорнобиль: крізь об'єктив часу», а у приміщенні Національного газетно-журнального видавництва – екс-

позицію світлин Ю. Косіва, присвячену усім добровольцям Чорнобильської експедиції журналу «Пам'ятки України» і Міністерства з надзвичайних ситуацій.

Тематичні виставки було розгорнуто в закладах культури областей України: у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї – фотографій, книг, особистих речей ліквідаторів; у Рівненському обласному краєзнавчому музеї – світлин, зроблених під час експедицій у 30-кілометрову зону, а також у села північних районів Рівненщини, «Наш біль – Чорнобиль»; у Житомирі – фоторобіт «Дзвони пам'яті Чорнобиля», наданих для експонування міською організацією «Союз Чорнобиль України» та ін.

Численні заходи проведено задля підтримки військових, підняття їх бойового духу, а також морально-духовної підтримки жителів Донецької та Луганської областей, які мешкають на територіях, прилеглих до зони АТО. У рамках загальноукраїнського проекту культурної інтеграції «Український Донбас», започаткованого Міністерством культури України наприкінці 2015 року, в квітні відбувся творчий візит мистецької делегації Вінниччини до Краматорська та Костянтинівки Донецької області. Актори Вінницького обласного українського академічного музично-драматичного театру ім. М. К. Садовського представили виставу «Занадто одружений таксист» за твором Р. Куні; проводилися майстер-класи з традиційної вишивки, витинанки, написання писанки та народного малярства за участі провідних майстрів Вінниці – заслуженого майстра народної творчості України І. Горобчука та майстрині Л. Концевич. Курахово, Волноваха, Маріуполь, Велику Новосілку Донецької області відвідала з концертами Національна заслужена капела бандуристів України імені Г. І. Майбороди. У Костянтинівці, Сєверодонецьку, Краматорську Донецької та Сватовому Луганської області виступили актори Національного академічного українського драматичного театру ім. М. Заньковецької зі Львова.

20 травня в Центральному залізничному вокзалі Києва стартувала Всеукраїнська акція «Поїзд єднання України „Труханівська Січ”». У ході поїздки об'єднана команда волонтерів, освітян, журналістів, документалістів, митців, громадських діячів та військових (понад 200 осіб) на зупинках у населених пунктах проводитиме різноманітні заходи, зокрема, мистецькі акції, лекції, тренінги та майстер-класи, фестивалі, обміни культурними надбаннями. Серед міст, у яких проходитиме робота команди потягу: Харків, Лозова і Красноград Харківської області, міста Донецької області – Бахмут, Лиман, Слов'янськ, Краматорськ, Дружківка, Костянтинівка.

Щоб підтримати захисників та надихнути їх на перемогу колектив Національного оркестру народних інструментів України провів зустріч з військовослужбовцями Головного інформаційно-телекомунікаційного вузла Генштабу Збройних сил України. Прозвучали українські народні пісні у сучасному аранжуванні, музичні твори про кохання та патріотизм, рок-хіти.

Артисти Національної опери України відвідали Донецьку область з благодійними концертами. Програму «Від серця до серця», що складалася з вока-

льної зарубіжної та вітчизняної класики, народних пісень було представлено у Слов'янську, Лимані, Торезьку, Бахмуті.

До Маріуполя Донецької області завітав камерний оркестр «Віртуози Львова». В ексклюзивній програмі музичний колектив представив маріупольцям хіти світової класики, твори всесвітньо відомих українських композиторів минулого й сучасності. Разом з «Віртуозами Львова» в окремому концерті виступив Маріупольський камерний оркестр «Ренесанс».

Для жителів Маріуполя, а також учасників АТО відбувся концерт за участі естрадної співачки, солістки Державного ансамблю Внутрішніх військ МВС України заслуженої артистки України М. Шпак, лідера гурту «Шабля» В. Гейзера та житомирського ілюзіоніста В. Городничого. Ці виступи не лише в Маріуполі, а й Нікольському, Урзуфі, Мелекіному організував Всеукраїнський альянс волонтерів та бійців АТО.

Співачка А. Приходько побувала з концертом у Костянтинівці Донецької області. Артистка приїхала підтримати бойовий дух військовослужбовців 90-го батальйону 81-ї десантно-штурмової бригади. На концерт у місцевому Будинку культури було запрошено і підопічних Донбаського міжрегіонального центру професійної реабілітації інвалідів.

Торезьк та Костянтинівку Донецької області відвідали учасники акції «Другий фронт АТО». Під час зустрічі з працівниками культури Торезька учасник АТО, художник-плакатист Ю. Нерослік подарував місту комплект патріотичних плакатів, які він малював на фронті під час відпочинку. А Палац культури Костянтинівки розмістив у своєму приміщенні виставку картин Ю. Неросліка та найбільшу у світі експозицію українського патріотичного плаката. Виставка проходила в рамках акції «Кольори мого життя». Організатори – Управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації, Музей плакату України та ГО «Гуманітарна ліга».

10 квітня в Івано-Франківську, у костелі Христа Царя, відбувся благодійний концерт духовної музики *Stabat Mater*. Зібрані на ньому кошти буде передано матерям загиблих в АТО бійців. У супроводі струнного ансамблю *Quattro Corde* виступали І. Калугіна (сопрано), В. Мудра (мецо-сопрано).

У Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини, що в Івано-Франківську, відбувся майстер-клас з писанкарства для учасників АТО в рамках програми реабілітаційно-відпочинкового табору «З любов'ю в серці», розташованого в селі Розтоки. Майстер-клас провели викладач Косівського училища декоративно-прикладного мистецтва Р. Захарків, майстриня В. Борис та студенти згаданого училища. Розписані бійцями писанки експонуватимуть на виставці, а згодом їх буде продано на аукціоні. Кошти від продажу буде використано для розвитку табору.

У київському Будинку вчених працювала благодійна виставка художника С. Вутянова «Кіммерія». Частина коштів від продажу картин буде передано до Центрального клінічного госпіталю Збройних сил України.

15 квітня у Черкаському обласному художньому музеї розгорнуто експозицію робіт воїнів-учасників АТО на сході України, які проходили медико-психологічну реабілітацію у Черкаському обласному госпіталі ветеранів війни.

Понад 60 учнів шкіл та студентів навчальних закладів Вінниці взяли участь у майстер-класі з виготовлення писанок, організованому в обласній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва. До великоднього дійства долучилися й працівники книгозбірні. Кращі роботи організатори заходу відберуть для того, щоб передати захисникам країни на Донбас.

На території Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького розпочалося облаштування території для вуличної експозиції музею АТО, яка розповідатиме про бойові дії на Донбасі. Її планують відкрити до кінця року.

На фасаді будівлі Млинівської гуманітарної гімназії (Рівненська область) встановлено й урочисто відкрито меморіальну дошку на честь її випускника О. Кіриця, який загинув на Донбасі під час проведення АТО.

Традиційно у квітні низку заходів було приурочено до Великодня. У столиці на площі перед Національним історико-архітектурним заповідником «Софія Київська» 23 квітня відкрився «VI Всеукраїнський фестиваль писанок». В рамках арт-дійства «Авторська писанка» було презентовано 374 великодніх яєць, розписаних вручну художниками з усієї України. За підсумками конкурсу писанок та арт-перфомансу «374 Художники» у номінації авторська писанка 3 місце посів художник О. Лобурак (Коломия), 2 місце – Р. Дудка (Полтава), 1 місце – Т. Коновал (Луганська область); серед традиційних писанок кращими стали роботи Ю. та Л. Цікало з Тернополя; а серед декоративних писанок першу сходинку посіла М. Корешкова з Києва. Великодне містечко працюватиме у середмісті столиці до 9 травня.

VI Фестиваль писанок пройшов у Львові. На площі Музейній біля Домініканського собору просто неба було представлено близько півсотні авторських писанок. Також у рамках Фестивалю писанок працювала благодійна акція «Добра справа», під час якої відбувався збір коштів для I дитячого відділення «ОХМАТДИТу». Працювала Великодня арт-майстерня, в якій і дітей, і дорослих навчали розписувати писанки, розповідали про значення символів та кольорів. Цікавими були і майстер-класи зі створення свічок-писанок від Львівської свічкової мануфактури.

У Києві та у містах України розгорнуто ряд тематичних виставок: у виставковому залі Києво-Печерської лаври, – «Великодня писанка»; у Національному музеї Тараса Шевченка – «Великодній вернісаж»; у столичному Центрі української культури та мистецтва – «Сонячний Великдень-2016»; у дніпропетровському Будинку мистецтв – «Мистецькі атрибути Великодніх свят»; у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї – «На писанці я знову пишу радість...» та інші.

МУЗИКА

XIV Міжнародний форум «Музика молодих» організували з 8 до 20 квітня у Києві Міністерство культури України, Національна спілка композиторів України, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Національна академія мистецтв України і Молодіжне об'єднання при НСКУ. Цей фестиваль представляє сучасну класичну музику в усіх її формах та слугує платформою для культурного обміну між композиторами, ансамблями та окремими виконавцями з України та інших держав. Оригінальність концепції музичної програми цього річного форуму полягала в інтерактивній ідеї полікультурного, полістилістичного та поліжанрового діалогу. Пошуки молодих композиторів у цьому напрямі реалізовувалися у проектах «Етносучасність», «Бароковий пост-модерн», «Танці народів світу», «Поле зору: схід», «More prepared clavier» та «Електроакустика».

20 квітня у столиці стартував XI Міжнародний конкурс молодих піаністів пам'яті В. Горовиця, який є членом Всесвітньої Федерації музичних конкурсів (WFIMC). В рамках фестивалю у Національній філармонії України відбулася церемонія нагородження і концерт переможців XI Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті В. Горовиця у групі «Горовиць-дебют» та розпочалися прослуховування учасників молодшої та середньої груп (фінали відбудуться 3 і 4 травня). У групі «Горовиць-Дебют» змагалися юні піаністи у чотирьох номінаціях. Українські учасники стали переможцями у таких номінаціях: «А» (програма за вибором, тривалість виступу – десять хвилин) – К. Єлісеєва; у номінації «В» (програма за вибором з обов'язковим виконанням етюдів, тривалість виступу – 15 хв.) та у номінації «D» (виконання частини концерту для фортепіано з оркестром у супроводі другого фортепіано) – Х. Михайліченко.

З 11 до 18 квітня в Києві за сприяння Міністерства культури та Київської міської адміністрації проходив IV Міжнародний конкурс інструментальної музики Євгена Станковича. Його організаторами виступили благодійний фонд «ВІВАТ АРТ», Національна спілка композиторів України, Національний комітет музичної Ради/ЮНЕСКО. Фестиваль проводився серед виконавців на фортепіано, струнних, народних, духових та ударних інструментах в номінаціях: «Гра з оркестром», «Солісти», «Ансамблі», «Оркестри» і в таких вікових категоріях: «Молодша група» – до 12 років, «Середня» 13-18 років, «Старша група» – 19-32 роки. У номінації «Фортепіано та скрипка з оркестром» брав участь Державний естрадно-симфонічний оркестр України. Головний приз Є. Станковича – бронзову статуетку «Дотик янгола» одержала А. Шевченко, скрипалька зі Львова – І премія «Старша група». Гран-прі в номінації «Фортепіано з оркестром» – у В. Кісіленко (Київ). А Гран-прі в номінації «Струнні інструменти» отримав Камерний оркестр Кіровоградського музичного училища.

З 7 до 14 квітня у Львові тривав I Міжнародний фестиваль органної і камерної музики. На ньому свою виконавську майстерність демонстрували виконавці з різних міст України: В. Кошуба (орган), Ю. Бервецький (диригент, орган), Б. Кожушко (акордеон), І. Ключковська (сопрано), Д. Чернявська (мецсо-сопрано), струнний квартет LevArt, струнний ансамбль Quattro Corde, ансамбль Brass Quintet, а також гості із-за кордону.

В Одесі відбувся XXII Міжнародний фестиваль «Два дні і дві ночі нової музики», мета якого – продемонструвати новітні тенденції нової музики. У програмі фестивалю – концерт творчості українського композитора М. Скорика за участі струнного оркестру Одеської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені П. С. Столярського, солістів – львівських піаністів О. Рапіти і М. Драгана, самого композитора М. Скорика, який стояв за диригентським пультом, майстер-клас гостей з-за кордону; виступ польсько-українського ансамблю NEO TEMPORIS GROUP; проект «Зазираючи в майбутнє», коли дев'ять студентів-композиторів представили 10 однохвилинних міні-моно-опер.

4 квітня у Сумах відкрився XXIII Міжнародний фестиваль органної і джазової музики «Organum». Особливістю фестивалю цього року була відсутність в його програмі музики на органі, а 5 виступів із шести були благодійними. У них взяли участь піаністи Д. Семикрас із Сум і В. Кисленко, Е. Шаманурі, Р. Лопатинський з Києва та ін.

Оголошено переможців XXI Відкритого фестивалю-конкурсу молодих композиторів ім. Л. Ревуцького, який відбувається щороку на Чернігівщині. Цьогоріч у ньому взяли участь близько 30 юних музикантів з різних куточків України. Гран-Прі фестивалю виборов студент III курсу Чернігівського музичного училища А. Бриль.

З 8 по 15 квітня у Кіровограді проходив Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Нейгаузівські музичні зустрічі», в якому взяли участь 43 піаністи: вихованці музичних училищ та учнів середніх спеціальних музичних шкіл майже з усіх регіонів України. 14 квітня у рамках фестивалю-конкурсу у Кіровоградській музичній школі №1 ім. Г. Г. Нейгауза відбувся концерт лауреатів міжнародних конкурсів, доцента Київського інституту музики ім. Глієра А. Ляховича та доцента Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського А. Романової.

В Ужгороді вже вчетверте відбувся фестиваль «Музика без кордонів». В його рамках зі сцени філармонії прозвучало 7 концертних програм, в які увійшли старовинна музика, добірні класичні й естрадні твори. Помітною подією на фестивалі стало відзначення 70-річчя заснування Закарпатської обласної філармонії.

Ювілейні концерти, творчі вечори, гастролі

Концертом у Національній опері України, домінантою якого стала світова прем'єра Другого концерту для віолончелі та симфонічного оркестру М. Скорика у виконанні симфонічного оркестру Національної радіокомпанії України, розпочався арт-проект «Три «С», мета якого – представити творчість трьох «китів» сучасної української класичної музики, композиторів М. Скорика, Є. Станковича і В. Сильвестрова. Кожний із них дасть авторський концерт у найбільших українських містах у Харкові, Львові, Дніпропетровську і Одесі. У столичному заході, присвяченому М. Скорику, прозвучав його Триптих з музики до відомої кінострічки «Тіні забутих предків» С. Параджанова, окремі твори для скрипки Н. Паганіні у симфонічній версії М. Скорика і Другий концерт для

віолончелі, а також відомий твір композитора «Мелодія» у виконанні О. Пірієва, який виступив у супроводі оркестру.

На сцені Національної філармонії України відбулися концерти з нагоди 30-річчя Жіночого хору Київського інституту музики ім. Р. Глієра, а також 75-річчя від дня народження та 50-річчя творчої діяльності народного артиста України, професора Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського Г. Гаркуші та інші заходи.

До Міжнародного дня ромів у Києві, у столичному залі «Більшовик», 8 і 9 квітня було організовано концерти циганського театру «Романс». А в Закарпатській обласній філармонії за підтримки управління культури й відділу національностей та релігій ОДА відбувся концерт, який ініціювало товариство музичної культури циган Закарпаття «Лаутарі».

У рамках міжрегіональної взаємодії з реалізації проекту культурної інтеграції «Український Донбас» та безпосередньої підтримки Луганської обласної державної адміністрації відбулася поїздка студентів і педагогів Сєверодонецького обласного музичного училища ім. С. Прокоф'єва до Чернівців, де вони були гостями місцевого училища мистецтв ім. С. Воробкевича. З ініціативи студентської ради училища проведено засідання «круглого столу» представників обох студентських колективів за темою «Захід і Схід разом», метою якого було знайомство, обмін досвідом, обговорення різних проблем. Студенти розповіли про свої міста і навчальні заклади, супроводжуючи спілкування відеосюжетами й фотографіями. Головними заходами подорожі став дводенний концерт солістів і творчої молоді Сєверодонецького музучилища, який вони дали в Чернівецькій обласній філармонії та Чернівецькій музичній школі № 1.

ТЕАТР

У Київському національному академічному театрі оперети відбулася прем'єра концерту «Музика з кінофільмів. Дубль 1», в якому було поєднано два види мистецтва: кіно і театр. Режисер-постановник концерту – народний артист України Б. Струтинський. Глядачам запропонували музику з українського кіно, фільмів радянської доби, а також голлівудських картин. Звучали мелодії з кінофільмів «Тіні забутих предків» та «Високий перевал» на музику М. Скорика, старих улюблених – марш з кінофільму «Цирк»; «Вальс» і «Трійка» з картини «Заметіль» та «Вальс» зі стрічки «Маскарад», мелодії з фільмів «Хрещений батько», «Володар пернів», «Зоряні війни», «Список Шиндлера», «Термінал», «Титанік», «Місія нездійсненна». У другій частині концерту до оркестру долучилися солісти-вокалісти, артисти балету та хору театру. У концерті взяли участь народні артисти України Л. Маковецька та О. Трофимчук, заслужені артисти України Г. Грегорчак, Т. Ходакова та інші.

Театри Києва запросили на прем'єри вистав: Національна опера України – «Набукко» Дж. Верді; Національний академічний російської драми ім. Лесі Українки – «Вид з мосту» А. Міллера, «Двоє, не враховуючи собаки. (Історія собаки)» за трагедією В. Красногорова «Собака»; «Всі ми родом з дитинства» Ю. Яковлєва (на камерній сцені «Театр на даху»); Національний академіч-

ний драматичний ім. І. Франка – «Річард III» за однойменною трагедією В. Шекспіра; академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я» – «Постіль брати будете?» за п'єсою А. Крима «Будинок під знесення».

9 і 10 квітня на сцені Міжнародного центру культури і мистецтв відбулася прем'єра сучасної версії балету «Жізель» А. Адана в постановці театру «Київ модерн-балет». Постановка «Жізелі» відбулась за фінансової підтримки мецената Л. Русаліної.

У Тернопільському академічному обласному українському драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка відбулася прем'єра вистави «Дитина в дарунок» за однойменною п'єсою М. Лисака, а у Львівському академічному театрі імені Леся Курбаса – «Зимова казка» за В. Шекспіром.

З гастроями в Києві побував Івано-Франківський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка, який показав на сцені національного академічного театру оперети виставу «Енеїда» І. Котляревського.

Волинський обласний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка показав дві свої вистави на сцені столичного Національного академічного театру російської драми ім. Лесі Українки: 5 квітня – «За двома зайцями» М. Старицького, а 6 квітня – «Приборкання норовливої» В. Шекспіра.

8 квітня в Одесі у рамках програми Українського кризового медіа-центру «Культурна дипломатія між регіонами України» розпочалося турне медіа-вистави «Il Caprese: листи Коцюбинського з острова Капрі», яка розповідає про італійський період творчості видатного українського письменника М. Коцюбинського і пропонує новий погляд на класичну літературу. Автори перформансу «оживили» листи М. Коцюбинського до друзів та коханих, які він надсилав їм з острова Капрі. Відео-арт зі світлин письменника, фотографій острова створила С. Рейніш. Вона також представила власні малюнки. Композитор А. Дегтярьов поєднав капрійські народні мотиви, найпопулярніші італійські пісні з сучасними електронними ритмами. Музику та відео доповнив голос радіоведучого Д. Хомутовського, який наживо читав листи класика. Театральний перформанс було представлено також у Миколаєві (9 квітня) та Херсоні (10 квітня).

ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО

З 20 по 26 квітня в Культурному кластері Довженко-Центр в рамках фестивалю Zelyonka Fest 1.6 представлено шість постановок відомих західних танцювальних театрів та з України. Одну з постановок закордонних учасників також було показано у Харкові. Загалом програма фестивалю включала презентацію проекту «Відеотанець», покази вистав сучасного танцю, програму української платформи танцю, конкурс молодих хореографів, майстер-класи, лекції.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Державна художня середня школа ім. Т. Шевченка започаткувала проект «Галерея пам'яті героїв «Небесної сотні». Цьогорічна презентація спільної ви-

ставки Національного музею імені Тараса Шевченка та Державної художньої школи ім. Т. Шевченка «Небесна сотня» – то в серцях вогонь» – лише початок цього проекту. Долучитися до проекту погодилися й колишні випускники школи – нині студенти Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури. Згодом експозицію буде передано до музею Майдану, що створюється. У рамках експозиції презентовано 29 нових робіт учнів 8–11-х класів школи. На полотнах застигли сюжети з Майдану часів Революції Гідності, портрети героїв «Небесної сотні». Також експонуються тематичні роботи, де юні художники пропускають крізь себе та створюють на полотнах доленосні для країни події.

У галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» до 4 травня працюватиме виставка «Петриківський рушник», де представлено і малюнки на папері, рушники та хустки, картини на полотні, дерев'яні тарелі та скрині, порцеляна з петриківським розписом. З-поміж представлених робіт вирізняється металевий Мамай, змайстрований з 7 тисяч гільз із зони АТО. Художниця Г. Назаренко назвала своє панно «Мамай – український Будда». Фотографи М. Савоскула і С. Коровайний на виставці презентували документальний фотопроєкт про життя Петриківки останніх років. На світлинах також – занедбані залишки церкви, будівництвом якої опікувався П. Калнишевський, післявоєнні унікальні розписи на хатній печі. Загалом, виставка «Петриківський рушник», кураторами якої стали Н. Бурневич та І. Лісний, – це арт-проект Асоціації майстрів народного мистецтва України, який організовано спільно з благодійним фондом «Коло».

У Полтавській галереї мистецтв урочисто відкрито щорічну, вже 16-ту Міжнародну виставку карикатур «Карлюка–2016». Цього року вона розширилася настільки, що організатори вперше назвали своє дітище міжнародним фестивалем гумору: адже до однієї з найбільших в Україні виставкової зали додали ще один демонстраційний майданчик у приміщенні Музею авіації та космонавтики. За кілька годин до основної імпрези там також було відкрито «профільну» експозицію під девізом «Гумор і космос». Водночас у галереї того дня та вечора публіку розважали колективи муніципального оркестру «Полтава» та місцевого аматорського театру пісні. Роботи художників-карикатуристів було представлено в 4 експозиціях під одним дахом. Перша з них репрезентувала частину творів під девізом «Перемогли Гітлера – переможемо й Путлера», народжених у рамках відкритого конкурсу «Креативна Україна». Дві наступні стали її своєрідним продовженням та висвітлили доробки російських зірок політичної сатири В. Богорада та В. Шилова. Іще більшою за обсягом виявилася творча «візитівка» 11 карикатуристів зі Словаччини.

2016 рік проходить на Тернопільщині під знаком творчості прославленого земляка – народного художника України І. Марчука, який 80 років тому народився в с. Москалівка Лановецького району. У квітні в обласному центрі, де активно готуються відзначати 12 травня його ювілей, на честь І. Марчука відбулося відразу три непересічні події. Передусім в арт-галереї за участю самого митця було відкрито виставку його картин під назвою «Генотип вольності». То-

го ж дня в тернопільському Українському домі «Перемога» відбулося відкриття персональної фотовиставки заслуженого журналіста України О. Снітовського «Вітражі душі». Для неї автор зібрав майже півсотні світлин. За пропозицією обласної влади на 80-й день народження художника ця фотовиставка експонуватиметься в його рідній Москалівці, відтак у рамках Року І. Марчука на Тернопільщині буде по черзі демонструватися в кожному райцентрі області. І третьою подією, що її присвятили в Тернополі відомому землякові, стала презентація міні-альбому із майже 30 шаржованими портретами І. Марчука, створеними відомим тернопільським карикатуристом М. Дмитрухом.

В арт-просторі «Zenko Foundation» (с. Татарів, Івано-Франківська область) відбулося відкриття масштабного проекту «Килим. Сучасні українські митці». Його ідея – об'єднати традиційне і сучасне мистецтво, актуалізувати етнічну культуру і надати додаткових народних смислів актуальному арту. У проекті беруть участь 178 авторів, кожний з яких показує своє бачення традиційного мистецтва в сучасному світі. На виставці представлено живопис, скульптуру, інсталяції та відеоарт. Після демонстрації в Карпатах експозиція «Килим. Сучасні українські митці» вирушить до Львова, де розпочинає роботу 26 червня у партнерстві з культурно-мистецьким центром «Львівський палац мистецтв», а потім до Харкова, де відкриється 20 жовтня за підтримки Центру сучасного мистецтва «ЄрміловЦентр».

У Києві експонувалися виставки: у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва – робіт Н. Попової «У пошуках ілюзій»; в Національній академії мистецтв України – «Чебикін: творчість і школа», присвячена 70-річчю від дня народження українського художника; в Музеї однієї вулиці – карикатур С. Рябокони; у Національному заповіднику «Софія Київська» – живопису і графіки І. Батечка; **у галереях:** «КалитаАртКлуб» – живопису та графіки Т. Свірелі; «Карась Галереї» – робіт В. Покиданця «The Vox» та інші.

У містах України було розгорнуто виставки: у Чернігові – робіт К. Дудник; у Дніпродзержинську Дніпропетровської області – живопису і скульптури М. Мігріна; у Дніпропетровську – робіт українського художника Д. Чічкана «Під час війни»; у Львові – творчих робіт молодого покоління митців, випускників єдиної в Україні кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв.

На Благовіщення у Рівному відкрито першу в Україні арт-галерею сучасного ковальства, де можуть презентувати свої твори не тільки українські, а й закордонні ковалі. Сьогодні арт-галерея налічує близько 200 робіт.

На Соборному майдані Полтави встановлено пам'ятник І. Мазепі. Його виготовлено столичним скульптором М. Біликом. Автор постаменту – полтавський архітектор В. Шевченко.

У Харкові, на фасаді будинку обласної організації Національної спілки письменників України, відкрито меморіальну дошку на честь харківських письменників – лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка К. Гордієнка, С. Сапеляка та Ю. Шевельова.

КІНОМИСТЕЦТВО

З 20 по 24 квітня у Києві проходив V Міжнародний фестиваль короткометражних фільмів KISFF. У його програмі було представлено близько 250 фільмів з 70 країн світу, покази під відкритим небом, кіношкола Short Film School та заходи для представників кіноіндустрії.

8-10 квітня, в стінах історико-архітектурного Музею «Київська фортеця» відбувся III Міжнародний фестиваль історичного кіно. Гран-прі отримала стрічка «Легіон. Хроніка Галицької армії. 1918-1919» виробництва України. Найкраща операторська робота – «Лист Тарковському» (реж. В. Бігун, Україна, Естонія). Кращий звук – «Шевченко живе. Зізнання Лесі» (реж. В. Бігун, Україна). Кращий образ у кадрі – «Серце мами Гонгадзе» (реж. В. Бігун, Україна, Грузія). Поза конкурсом було продемонстровано номіновану на «Оскар» документальну стрічку «Зима у вогні» (реж. Є. Афінеєвський), а також фільм І. Канівця «Українська революція. За спогадами Всеволода Петріва» та стрічку Ю. Луканова «Три любові Степана Бандери». Крім переглядів конкурсних та позаконкурсних фільмів, в рамках фестивалю також відбулись презентація книги «Ікона французьких військових» М. Васильєва та майстер-клас від голови журі фестивалю І. Канівця про особливості роботи над сценарієм історичного документального фільму.

У київському кінотеатрі «Жовтень» відбулася прем'єра новаторського документального фільму режисера Т. Химича «Легіон. Хроніка Української галицької армії. 1918–1919», створеного в рамках циклу телеканалу ЗІК «Героїчна Україна. Хроніка».

У столичному кінотеатрі українського фільму «Ліра» проходив проект «Екранізація класики української літератури: відомі та забуті шедеври», який започаткували Державне агентство України з питань кіно, КП «Київкінофільм», кафедра історії української літератури і шевченкознавства Інституту філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка та Національна спілка кінематографістів України. Мета проекту – поінформувати глядачів, школярів, студентів про українські екранізації, зняті в часи незалежної України і до неї, та показати, чим вони відрізняються. У програмі – покази фільмів за творами Т. Шевченка, М. Гоголя, П. Куліша, М. Старицького, І. Нечуя-Левицького, Панааса Мирного, І. Франка, М. Коцюбинського та Лесі Українки.

МУЗЕЙНА СПРАВА

Указом Президента України з метою гідного увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні та створення перспектив для розвитку державного закладу «Меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції гідності» як провідного культурно-освітнього та науково-дослідного закладу зі збереження, вивчення і поширення інформації про події Революції Гідності, громадянський подвиг її учасників, Музею надано статус національного.

19 квітня у Залі пам'яті Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» відбувся вечір-реквієм з вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-

1933 років в Україні та депортації кримськотатарського народу у 1944 році. Участь у заході взяли курсанти Національної академії Служби безпеки України, представники кримськотатарського народу, а також відвідувачі музею. У програмі – показ повнометражного художнього фільму «Хайтарма» («Повернення») режисера А. Сеїтаблаєва, літературно-музичний перформанс «Голодомор. Украдене щастя», який представила актриса А. Гринчук, виступи заслуженої артистки АР Крим Е. Баталової, бандуристок М. Чернявської і М. Берези, етногурту «Барвінок» та читців кримськотатарського культурно-освітнього центру «Кримська родина».

1 квітня у Києві, в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику, за підтримки Міністерства культури України та Державної агенції промоції культури України відбувся культурно-мистецький захід «Гоголівська містерія» в рамках відзначення 200-річчя з дня народження видатного письменника М. Гоголя та 185-ї річниці виходу першого тому його збірки «Вечори на хуторі біля Диканьки». Учасники заходу ознайомилися з експозицією інсталяційних фігур та фотокопіями народного художника України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка С. Якутовича, яку було створено за підтримки Міністерства культури та Державної агенції промоції культури України з нагоди відзначення ювілею.

У Будинку митрополита в «Софії Київській» відкрито виставку до 160-річчя від дня народження українського і російського художника-символіста дансько-польського походження М. Врубеля. З-поміж рідкісних експонатів можна було побачити предмети з колекції Національного художнього музею України: архівні документи, листи художника, фотографії тощо. Виставка працюватиме до 1 вересня.

23 квітня у Національному музеї літератури України відбулася музично-поетична акція до дня звільнення Т. Шевченка з кріпацтва «Відомі й невідомі факти викупу Шевченка». У програмі заходу – виступи актора Р. Семисала, шевченкознавця О. Данильченка, київських музичних колективів «Шабатура» та «Теорія Простору». У рамках цього проекту науковці, музиканти, письменники, художники провели свої заходи на благодійній основі. Всі зібрані кошти підуть на розвиток музею: модернізацію, реекспозицію, розвиток дитячих програм.

4 квітня у «Мистецькому Арсеналі» розгорнуто виставку «Арсенал SOS/Музейна колекція», за допомогою якої організатори прагнули звернути увагу на ситуацію, що склалася сьогодні навколо музею. Всі експонати виставки є частиною Музейного фонду України. Зараз ця колекція перебуває під загрозою через неоднозначну позицію Державного управління справами щодо подальшої долі «Мистецького Арсеналу». На виставці представлено живопис і скульптуру видатних українських авангардистів, таких як К. Малевич, О. Богомазов, В. Пальмов, відомого монументаліста М. Бойчука, а також знакових фігур сучасності – А. Криволапа, Ж. Кадирової, М. Маценка та інших. Також в експозицію увійшли археологічні знахідки та історичні пам'ятки XV-XVIII століття, серед яких старовинні монети, стародруки і предмети народного ремесла.

До 51-ї річниці виходу у світ відомого фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків» в 9-ти залах Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал» розгорнуто виставку, яка відтворила культуру фільму, ознайомила з місцями зйомок, візуалізувала спогади причетних до його створення. Експонувалися аркуші-розкадровки, зроблені рукою режисера, роботи Г. Якутовича та художниці з костюмів Л. Байкової тощо.

У Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відкрито виставку «М. П. Фантастична реальність», присвячену 80-літтю початку виставкової діяльності народного художника України, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка М. Примаченко (1909–1997). Представлено понад 120 творів із музейної колекції. Ретроспективна виставка охопила весь творчий шлях самобутньої художниці. Крім декоративних панно на папері, також експонувалися керамічні твори з розписами майстрині 1937 року та декоративні тарелі 1970-х років. Виставка експонуватиметься у музеї до 7 жовтня.

Міжнародному дню пам'яток і визначних місць було присвячено відкриття 18 квітня у Національному архітектурно-історичному заповіднику «Чернігів стародавній» виставки «Відроджена спадщина». В експозиції – три десятки ікон XVIII – початку XX століття з фондової збірки заповідника. Надзвичайну роботу у підготовці до цієї події провели фахівці кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури.

А в Державному історико-культурному заповіднику «Старий Луцьк» у Волинській області відбулася зустріч працівників музеїв, науковців, краєзнавців. На зібранні йшлося про необхідність виховувати в молоді повагу до своєї історії, дбати про продовження життя давніх споруд, популяризувати надбання попередніх поколінь зодчих серед населення. Зокрема наголошувалося на потребі реставрації єдиної збереженої кам'яної вежі Чарторийських Окольного замку і залишків його мурованих стін. Фортифікаційна споруда була першою лінією оборони давнього княжого міста і становила єдине ціле з відомим усім замком Любарта.

З нагоди **90-річчя від дня народження сподвижника музейної справи, багаторічного директора Львівської національної галереї мистецтв, Героя України Б. Возницького** (1926–2012) пам'ятні заходи упродовж тижня проходили на його малій батьківщині – Рівненщині. Зокрема, в обласному краєзнавчому музеї відбулися четверті музейні читання, присвячені Б. Возницькому, участь в яких взяли працівники музеїв Рівного, Дубна, Луцька, Острога, Пересопниці і Львова, студенти і викладачі університетів Рівного, вчителі, представники громадськості. А у Львівській національній галереї мистецтв відкрито виставку «Музей – моє життя». В експозиції – ікона Богородиця Елеуса XVI століття, яку Б. Возницький реставрував самотужки, гобелени з Олеського замку та ін.

Постійну експозицію порцелянової пластики XVII-XX століть під назвою «... А білістю своєю він перевершує сніг і іній» відкрито в Харківському художньому музеї. Фонд музею вперше після довгої перерви представив публіці по-

над 500 скульптур та декоративних виробів з фарфору, створених у минулі століття на заводах Німеччини, Австрії, Франції, Італії, Англії, Данії та Російської імперії. Це зібрання порцеляни – одне з кращих в Україні. Історія його формування почалося в ХІХ столітті з колекції музею Імператорського Харківського університету – нині національного університету ім. Каразіна, а також Харківського міського художньо-промислового музею. У ХХ столітті колекція поповнилася подарунками земляків – відомих колекціонерів порцеляни К. Шпектор і М. Фрадкіна. Багато експонатів відновлено земляками-реставраторами.

До 25-річчя Житомирської спілки волинських чехів у Житомирському обласному краєзнавчому музеї було презентовано виставку «Чехи на Житомирщині: традиції, культура, побут».

На Рівненщині оголошено лауреата обласної премії ім. І. Свешнікова – відомого археолога, доктора історичних наук, дослідника Берестецької битви.

Ним став директор Державного історико-культурного заповідника міста Дубно Л. Кічатий.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

З 15 квітня на вулицях Києва можна було побачити перший в Україні автобус-бібліотеку «Книжкобус». За допомогою освітньо-розважальних програм організатори планують залучити до читання спочатку столицю, а потім і всю країну. Автобус-бібліотека «Книжкобус» здійснив свій шкільний виїзд до середніх шкіл №№ 91 та 155. У пересувній бібліотеці помістили понад 100 книжок та різні гаджети із навчальними програмами й іграми. Також тут є акустична система, плазма і дискобол. На стінах розміщено плакати з портретами видатних українців. Бібліотека на колесах працюватиме у 2 форматах: «шкільному» і «вихідного дня». У рамках першого «Книжкобус» може приїхати до будь-якої київської школи. Дирекції або батьківському комітету достатньо залишити заявку на сайті bookbus.kiev.ua, де є й розклад роботи «Книжкобуса». Також він може приїхати в парк чи сквер, або ж на свято чи фестиваль. До кожної події будуть формувати окремий розклад: ігри, перегляди мультфільмів, уроки програмування та ін. Крім того, заплановано лекції, поетичні вечори, презентації книг, зустрічі з авторами, прослуховування аудіокниг, вечірні кінопокази в парках, майстер-класи.

У ніч з 23 на 24 квітня у публічних бібліотеках Львова вперше пройшла «Європейська ніч літератури». Починаючи з 20:00 і до пізньої ночі, були відкриті двері п'яти бібліотек ЦБС для дорослих. Таким чином, всі охочі мали можливість долучитися до культурної ініціативи і відвідати нічні читання віршів, кінопокази, дискусії, музичні виступи, театральні перформанси та інші заходи.

У рамках проекту «Вікно в Америку» Посольство США в Україні надало Херсонській обласній бібліотеці грант на суму понад 250 тис. грн. На ці гроші придбали нові комп'ютери та меблі для інтернет-центру, а також 3D-принтер із набором спеціальних витратних матеріалів.

ЛІТЕРАТУРА

До Всесвітнього дня книги й авторського права з 21 до 24 квітня у Києві, на території Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал», традиційно проходив VI Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал». У заході взяли участь 150 видавців, а також письменники, філософи та літератори з понад 15 країн світу. Програма фестивалю включала близько 550 подій, присвячених літературі та мистецтву, серед яких 18 кураторських програм, у тому числі спецпроект «Чотири архіви» Ю. Андруховича; кримськотатарська спецпрограма з фотовиставкою; програма кінопоказів та майстер-класів, підготовлена спільно з Міжнародним фестивалем документального кіно про права людини Docudays UA та Польським Інститутом у Києві; церемонія нагородження премією В. Стуса Українського центру Міжнародного ПЕН-Клубу цьогорічного лауреата, президента громадської організації «Форум видавців» О. Коваль; виставка робіт українського художника О. Ройтбурда «Обережно: пофарбовано!» та багато інших.

X Весняний книжковий ярмарок «Книжковий Медвін» можна було відвідати з 1 по 3 квітня на території столичного Національного спорткомплексу «Олімпійський». У програмі ярмарку: презентації нових книжкових видань, автограф-сесії і зустрічі з письменниками Ю. Мушкетиком, П. Мовчаном, І. Роздобудько, А. Дністровим, К. Грубичем, А. Кокотюхою, Л. Голотою та ін.

Встановити інтелектуальний діалог між представниками різних культур різних регіонів України шляхом популяризації сучасної української літератури має на меті культурно-мистецький проект «Культурні діалоги», ініційований Мінкультури разом з відомим українським письменником А. Курковим. У рамках проекту з 4 по 6 квітня у Мукачевому, Хусті, Тячеві, Рахові, Солотвині проведено культурно-мистецьку акцію «Закарпатські діалоги (другий етап)». У рамках акції визначено переможців конкурсу малої прози для молодих авторів «Гірські горизонти». Перше місце отримала Т. Шрек (Берегове) за новелу «82 карбованці», друге місце – Ю. Совинська (Ужгород) за оповідання «Розлука пахне вічністю», третє місце – Т. Ващук (Ужгород) за оповідання «Атмен», В. Зенинець (Ужгород) за есе «Колійна луйтра Закарпаття» та Х. Турецька (с. Ясіня Рахівського району) за новелу «За тим».

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

XI Міжнародний науковий семінар «Євреї Лівобережної України. Історія і культура» відбувся в рамках традиційного міського фестивалю єврейської культури ім. Шолом-Алейхема у Чернігові. Участь в семінарі взяли наукові співробітники місцевих історичного музею ім. Тарновського та художнього музею ім. Галагана, викладачі національного педуніверситету ім. Шевченка, історики, архівісти, мистецтвознавці, краєзнавці з різних міст України.

16 квітня у Києві відбувся гала-концерт переможців Фестивалю-конкурсу «Україна збирає таланти!», що проходив з 27 лютого з метою підтримки молодих талантів. До участі в конкурсі було запрошено учасників віком від 6 до 25 років. Творчі перегони відбувалися у номінаціях: вокал; хореографія;

театральне мистецтво; рок-культура; циркове мистецтво; дитяча та юнацька мода; інструментальний жанр.

10 квітня в Міжнародному конгрес-центрі «Український дім» виступили учасники благодійного концерту «Відкрий своє серце»: брати Борисенки, відомі українські хореографи і творчі колективи Києва, музикант Д. Побереж-

ний та підопічні громадської організації «Бачити серцем», яка є організатором події. Мета концерту – зібрати кошти на організацію літнього оздоровчого табору для дітей та підлітків з інвалідністю (з комплексними порушеннями) та їхніх батьків. Табір працюватиме в Києві протягом трьох літніх місяців. Програма включатиме організацію дозвілля та оздоровчих заходів для дітей, а також навчальних семінарів і тренінгів для їхніх батьків.

Урочистим нагородженням переможців і гала-концертом завершився на початку квітня в Запоріжжі XVI Міжнародний конкурс-фестиваль дитячого та юнацького мистецтва «Акорди Хортиці», в якому взяли участь близько 700 юних музикантів. Володаркою Гран-прі стала киянка Х. Михайличенко, яка дебютувала на запорізькій сцені у 2 номінаціях «соліст-інструменталіст» та «соліст з оркестром».

У Миргороді Полтавської області відбувся гала-концерт VI Міжнародного телевізійного дитячого пісенного фестивалю-конкурсу «Соловейко України», засновник якого – Президентський фонд Леоніда Кучми «Україна». За перемогу в фестивалі-конкурсі змагалися в номінаціях народний, естрадний і академічний вокал талановиті діти з двадцяти областей України, включаючи Донецьк і Луганськ, а також з-за кордону. Володарями двох вищих нагород стали київський дівочий фольклорний ансамбль «Яворина» (Гран-прі) та 14-річний кадет 4-го курсу Харківської державної гімназії-інтернату «Кадетський корпус» А. Кочергін (кубок экс-президента України Л. Кучми).

В Одесі цьогогоріч вже вшосте проводився Міжнародний фестиваль клоунів і мімів «Комедіада» – одна з подій свята „Гуморина”, яке, починаючи від 2014 року, офіційно не відзначається. «Світу – сміх!» – таким був девіз інтернаціонального дійства, в якому взяли участь колективи з 12 країн.

Матеріал підготувала

Темненко Ю. М.,
редактор відділу наукового
аналізу і узагальнення
інформації

Комп’ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Підписано до друку 06.06.2016. Обл.-вид. арк. 1,0. Б/т. Зам. 37. Безплатно

Ротапінт НІБ України, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12